

Тема:

Зустріч керівництва НААУ з делегацією МКЮ

с. 3

НААУ та координаційний центр з надання правової допомоги домовилися про співпрацю

с. 5

Відбувся 3-й форум «День англійського права»

с. 6

Активності НААУ та Ради Європи у 2019 році

с. 8

УКРАЇНСЬКА АДВОКАТУРА ВОЛИНІ XVI — XVIII СТ.: НОВА СТОРІНКА В ІСТОРІЇ АДВОКАТУРИ НАЙДАВНІШОГО ПЕРІОДУ

Ірина Василик, проректор Вищої школи адвокатури, Керівник
Центру досліджень адвокатури і права при НААУ

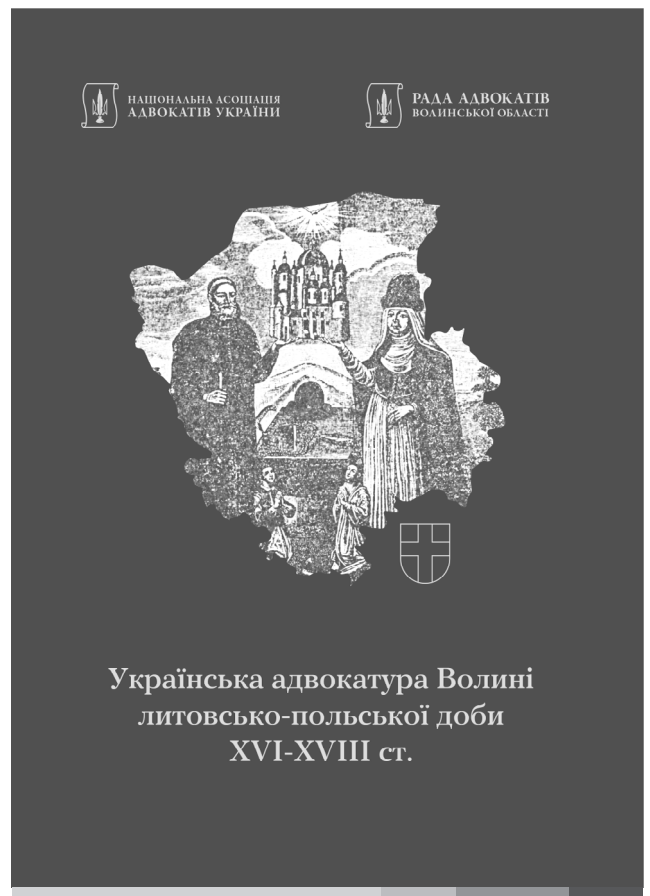
Побачила світ нова книга Центру досліджень адвокатури і права при НААУ «Українська адвокатура Волині польсько-литовської доби XVI — XVIII ст.».

Досі, крім історико-правових досліджень Литовських Статутів, українська адвокатура цього періоду, її стан, традиції, проблеми, і основне — найвідоміші представники, фактично, залишалися незвіданим полем. Унікальність монографії в тому, що вона висвітлює зародження та розвиток адвокатури у XVI — XVIII ст. не тільки Волині, а найдавнішого історичного періоду в історії адвокатури в цілому.

Робота над книгою тривала більше чотирьох років і автор, доктор історичних наук Михайло Довбищенко, подав детальний аналіз історіографії, а також повну характеристику тогочасного законодавства польського, литовського та німецького зразка, що має вагоме значення не тільки для Волині, а й для всієї України, оскільки ці законодавчі акти лягли в основу багатьох реформ судової системи і законопроектів пізніших історичних періодів.

Опрацювавши понад 80 актових книг Волинського воєводства XVI — XVII ст., що зберігаються у Центральному державному історичному архіві України у м. Києві, а також численні добірки документів з опублікованих джерел, автор зробив глибокий аналіз як професійної діяльності волинських адвокатів, так і їхньої активності у різних сферах суспільного життя Волині та України. Станом на сьогодні це, фактично, перша спроба в українській історіографії дати комплексний аналіз професійної діяльності українських судових захисників у литовсько-польську добу.

Практична діяльність адвоката, пов'язана зі стратегією побудови захисту в суді та виробленням шляхів залагодження конфліктів, розглядається з урахуван-

ням розвитку законодавства про адвокатуру Литви і Польщі. Це дає уявлення про усвідомлення прав особистості на законодавчому рівні країни, а також про їхню реальну реалізацію в практичному житті суспільства. Монографія засвідчує, що цілий ряд проблем сучасної адвокатури (як вітчизняної, так і зарубіжної) не є лише сьогоденним явищем. Проблеми, пов'язані

з корупцією і порушенням професійної етики, існували також у часи давньої України.

Для сучасного покоління українських адвокатів важливо, що в литовсько-польську добу ми мали адвокатів, які подали приклад сумлінного виконання своїх професійних обов'язків. Так, Федір Бонякевич продемонстрував приклад зразкової співпраці адвоката і клієнта, а Юрій Морей увійшов в історію як адвокат, який з ризиком для власної репутації, віддано захищав клієнта, невинно засудженого до смертної кари. В контексті означеного питання цікавими видаються також спостереження автора про роль жінки в правовому житті давньої України.

Науковим відкриттям стали документи, які свідчать про виконання функцій судових захисників представницями українського жіноцтва принаймні з середини XVII ст. Цей факт говорить про те, що участь жінок як судових захисників у період Середньовіччя та Просвітництва мала не спорадичний чи випадковий характер, а відбувалася на постійній основі.

У монографії ми знайдемо відомості про Магдалену Цетнерівну, яка є першою відомою на сьогодні українською жінкою-адвокатесою такого давнього періоду, а також Маріанну Закревську. Висновки про діяльність жінок (хай навіть епізодичну) в ролі адвокатів у судах є важливими як з точки зору історії вітчизняного права, соціальної історії України литовсько-польської доби, так і в контексті гендерних відносин в Україні в цілому.

Оригінальність і новизна цього дослідження полягає також у тому, що автор вивчав професійну діяльність адвокатів у тісному контексті з їхньою суспільною, релігійною та господарською активністю. У сучасних умовах це має не лише наукове, а й виховне значення. Так, для виховання молодого покоління українських адвокатів і правників важливим буде приклад участі адвоката Прокопа Верещаки в українському державотворенні; один із фундаторів Почаївського монастиря, Федір Домашевський, може стати яскравим представником меценатів, що походили з числа судових захисників; Томаш Гуляницький та Федір Верещака можуть стати прикладом адвокатів, які частину свого життя

присвятили служінню Церкві — Православній та Римо-Католицькій відповідно. До речі, на обкладинці книги поміщене зображення адвоката Федора Домашевського і його дружини Єви як фундаторів та меценатів Почаївського монастиря. Станом на сьогодні це єдине відоме зображення адвоката давнього періоду.

У цілому, на основі архівних документів автором встановлено імена 28 адвокатів Волині XVI — XVII ст. й доведено, що волинські адвокати не тільки представляли інтереси клієнтів у судах, серед яких були як знакові особистості того часу, єпископат, так і незможні верстви населення, а й неодноразово виступали дипломатами, учасниками політичних перемовин, радниками гетьманів, меценатами та фундаторами церков тощо.

У побудові стратегії захисту інтересів клієнта, важливим елементом якого були дискусії по процедурних питаннях, адвокатами застосовувалася судова риторика і неформальні переговори з опонентами про умови прийнятного для обох сторін вироку суду, у земельних спорах адвокати часто намагалися поладити конфлікт мировими угодами.

Таким чином, монографія «Українська адвокатура Волині польсько-литовської доби XVI — XVIII ст.» є першою спробою комплексного дослідження діяльності української адвокатури протягом XVI — XVIII ст. Праця детально розкриває законодавство Королівства Польського і Великого Князівства Литовського про адвокатуру XVI — XVIII ст., показує «професійну майстерню» волинських адвокатів зазначеного періоду, зокрема вступ до професії, стратегію і тактику захисту клієнтів, гонорарну політику, професійну етику та дисциплінарну відповідальність, висвітлює громадську та меценатську діяльність адвокатів, порушує гендерне питання в структурі адвокатського корпусу.

Книга увійшла до серії видань НААУ «Регіональна історія адвокатури». Сподіваємося, що ця робота стане важливим стимулом для українських науковців продовжувати і поглиблювати дослідження історії права і адвокатури литовсько-польської доби та унікальної правової спадщини України.